

Церковное слово Дороеея, митрополита Митилинскаго.

Благоговѣйной памяти А. А. Куника, В. Гр. Васильевскаго и В. К. Ершштеда.

О личности Митилинскаго (на о. Лесбосѣ) митрополита Дороеея извѣстно только то немногое, что онъ присутствовалъ на Флорентинскомъ соборѣ (1438 г.), въ качествѣ сторонника уніи подписался подъ его актами: 'Ο ταπεινός μητροπολίτης Μιτυλήνης καί τόν τόπον ἐπέχων τοῦ Σίδης, Δωρόθεος, ἀρχιερός υπέγραψα¹⁾, и составилъ въ латинскомъ духѣ «Исторію Флорентинскаго собора», которую Алляцій приписывалъ Θεодору Ксанеопулу, но ошибочно: честь отысканія дѣйствительнаго автора Исторіи принадлежитъ Бертраму (1759 г.). Кромѣ того, изъ Бандиніева каталога греческихъ рукописей Лаврентіе-Медичейской библіотеки (во Флоренціи) можно было видѣть, что съ именемъ этого Дороеея связано церковное слово, сказанное по поводу нашествія Турокъ на Константинополь, въ XV вѣкѣ²⁾. Это Слово издается нынѣ по списку, сдѣланному нами во Флоренціи въ 1902 году.

Интересъ его совершенно неожиданный: для XV вѣка, для эпохи паденія Византіи, памятникъ менѣе любопытенъ; болѣе интересенъ онъ для литературной исторіи Бесѣдъ патр. Фотія, IX вѣка.

Изъ Слова видно, что оно произнесено Дороееемъ во первыхъ въ Константинополѣ (ἔφοδος κατὰ ταύτης τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων) и во вторыхъ въ 1451—1453 годахъ: проповѣдникъ говоритъ о смерти Амурата, отца Магометова, который умеръ въ февралѣ 1451 года³⁾. Но почти буквальное сходство Διδασκαλίας (отличія отмѣчены разряд-

1) Harduin. Acta Conciliorum, IX. 425:

2) Bandini. Catalogus, I. 496.

3) Muralt. Essai de chronographie byzantine, p. 870.

кою) съ двумя Бесѣдами патріарха Фотія, сказанными въ 860 году по поводу нашествія на Константинополь Русскихъ, объясняется, какъ кажется, не переписываніемъ Дороеемъ Бесѣдъ *ad hoc*, а тѣмъ, что 'Ομιλίαι, какъ прекрасный образецъ церковнаго витійства на данную тему, изучались витіями наизусть; ибо трудно допустить, чтобы Дороеей, въ виду нашествія Магомета II на столицу, раскрылъ Бесѣды Фотія и началъ выборку изъ нихъ для своего слова; трудно допустить, чтобы среди такихъ тревожныхъ обстоятельствъ онъ могъ начать выписку изъ второй Бесѣды, затѣмъ перейти къ первой и здѣсь нѣсколько фразъ выдернуть не въ порядкѣ изложенія самого Фотія. Кажется, Дороеей зналъ наизусть 'Ομιλίαις и извлекъ изъ нихъ по памяти тѣ общія разсужденія, которыя можно было съ равнымъ успѣхомъ отнести къ разнымъ врагамъ имперіи.

Διδασκαλία митрополита Дороея отнынѣ должна занять подобающее ей мѣсто въ ряду очень немногочисленныхъ списковъ 'Ομιλιῶν патріарха Фотія и можетъ оказать извѣстную пользу при изданіи Фотіевыхъ Бесѣдъ, предпринятомъ Императорскою Академіею Наукъ. Такъ напр., по изданіямъ акад. Наука и Аристархи, патріархъ Фотій будто бы сказалъ: *στρατηγόν αὐτόν προβαλλόμεθα*¹⁾,—Дороеей, повторяя эти слова, говоритъ: *στρατηγόν αὐτήν προβαλλόμεθα*. Въ виду того, что здѣсь Фотій говоритъ о предстательствѣ Богородицы, мы можемъ съ полною увѣренностью заключить, что подлиннымъ чтеніемъ Фотія было *αὐτήν*, какъ и сохранено Дороеемъ.

Δωροθέου, τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Μιτυλήνης, διδασκαλία λεχθεῖσα ὅτε ἡ ἔφοδος ἐγένετο τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν²⁾ κατὰ ταύτης³⁾ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων κατὰ μῆναν ἰούνιον, ἰνδικτιῶνος ἐΐ⁴⁾.

189 г.

Βλέπετε, πάντες ἀγαπητοί, τὴν ἐπενεχθεῖσαν ἡμῖν ἀπειλὴν καὶ τὴν τοῦ ἔθνους ἀθρόαν ἐπιδρομὴν⁵⁾· οἶδατε τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν κυρίου παντοκράτορος ἐπελθόντα ἐφ' ἡμῖν; ἀγαθὸν γὰρ τὸ θεῖον καὶ θυμοῦ κρείττον καὶ παντὸς πάθους, ὡσπερ πάσης ὑλαίας διαθέσεως⁶⁾ ἀνυπερ-

1) Codex Vindobonnensis, ed. A. Nauck, p. 231; Φωτίου λόγοι καὶ ὁμιλίαι, ἐκδ. Ἄρισταρχου. Κπολις 1900, II. 56.

2) Ἀγαρηνῶν cod.

3) ταύτης cod.

f. 189^r — 193^r.

5) ἐπιδρομὴν cod.

4) Laurent. Plut. X cod. XXXI, s. XV, f. 189^r — 193^r.

6) διὰ θέσεως cod.

βλήτω λόγω τὴν φύσιν ὑπεράνω κειμένην. ὀργίζεται δὲ καὶ θυμοῦται ἐπειδὴν
 τι τῶν πεπραγμένων θυμοῦ καὶ ὀργῆς κριθὲν ἄξιον καὶ τὴν προσήκουσαν
 δίκην τοῖς δεδρακόσι ¹⁾ δίδωσι. καθ' ὃν δὴ τρόπον καὶ νῦν ἡμῖν ἢ κατὰ
 πρόσωπον ²⁾ ἡμῶν συμφορὰ ἐλέγχει γὰρ καὶ παριστᾶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν
 τὴν πληθύν. ὀργὴ γὰρ θεοῦ διὰ τὰς ἡμετέρας ἀμαρτίας ἀπῆλθε καὶ τῆς
 ἀπειλῆς ὕλη τῶν ἀμαρτανόντων αἱ πράξεις τυγχάνουσιν. οὕτω ταῖς ἀνο-
 μίαις μαστιζόμεθα καὶ τοῖς πάθεσιν ὀδυνώμεθα, μυκτηρισμός καὶ χλευ-
 ασμός τοῖς κύκλω γενόμενοι. κατὰ τὸν παρελθόντα πέρυσιν ³⁾ καιρόν ⁴⁾ ἢ
 189 v. Ῥωμαίων φήμη φορητὴ τοῖς ἐχθροῖς κατεφαίνετο. | καὶ νῦν διὰ τὰς
 ἀμαρτίας ἡμῶν οὗτοι κατ' αὐτῆς αὐτῶν τῆς ἐξουσίας θπλα ἤρανο ⁵⁾
 καὶ τὰς χεῖρας ἀνεκρότησαν ἐν ἐλπίδι τοῦ λαβεῖν τὴν βασιλίδα πόλιν ὡς
 νοσιᾶν ⁶⁾ φρουαζάμενοι. τὰ τε γὰρ περίξ αὐτῆς ἐλήσαντο ⁷⁾ καὶ τὰ πρό τοῦ
 ἄστεος ἐλυμήναντο καὶ τοὺς συλληφθέντας ἀνθρώπους ὡμῶς ἀπεχρήσαντο
 καὶ σὺν ⁸⁾ ἀδείᾳ πάσῃ ταύτῃ περιεχύθησαν. οὕτω δὴ τοῦ βαρβάρου φύλου
 γεγενήμεθα ⁹⁾ παίγιον διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν καὶ τὴν ἀπειλὴν αὐτῶν
 τὴν μικρὰν καὶ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν τὴν ἀνυπόστατον εἰς μέγα
 τι ἡγούμεθα καὶ φόβος ἡμᾶς περιέχει. ἀλλὰ τί εἰς τείχη τοιαῦτα
 πλοκὸς λεπτοτάτων ξύλων περιφοβεῖ; αἱ ἀμαρτίαι δὲ ἡμῶν φο-
 βερὰ ταῦτα ποιεῖ (;). ἔνθα γὰρ ὀργὴ θεοῦ, ἐκεῖ καὶ τὸ τυχὸν φοβερόν. ὦ
 τῆς συμπεσοῦσης ἡμῖν θεηλάτου ποινῆς· ἐρρύσθημεν ¹⁰⁾, κακῶς οἷς πολλά-
 κισ συνεσχέθημεν, καὶ οὐκ εὐγνωμόνησαμεν. θάνατος αἰσχιστος
 ἐπῆλθε τῷ παρελθόντι Ἄμυρᾷ ¹¹⁾ τῷ πατρὶ τοῦ μισροῦ, καὶ ἡμε-
 λήσαμεν, οὐκ ἐμνήσθημεν τὰς εὐεργεσίας, οὐδ' ὅτι συκγγνώμης ἐτύχομεν,
 190 r. τοὺς πλησίον ᾤκτειρήσαμεν, ἀλλ' ἐν ᾧ τῶν ἐπικρεμασθέντων φόβων καὶ
 κινδύνων ἀπηλλάγημεν, ἀγριώτεροι τούτοις κατέστημεν. εὐφράνθημεν ¹²⁾,
 ἐλυπήσαμεν· ἐδοξάσθημεν, ἠτιμάσαμεν· ἰσχύσαμεν, εὐδηνήσαμεν, ἐξυβρί-
 σαμεν, ἠφρονευσάμεθα ¹³⁾· ἐλιπάνθημεν, ἐπαχύνθημεν, ἐπλατύνθημεν, καὶ
 εἰ μὴ τὸν θεὸν ὡς ὁ πάλαι Ἰακώβ ἐγκατελίπομεν. ἀλλ' ὡς ὁ ἡγαπημένος
 πλησθέντες ἀπελακτίσαμεν καὶ ἄως δάμαλις παροιστρῶσα τῶν τοῦ κυρίου
 προσταγμάτων, παροιστρήσαμεν ¹⁴⁾ καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ κατωλιγω-
 ρήσαμεν. διὰ τοῦτο «φωνὴ πολέμου τὸ καθημέραν καὶ συντριβὴ μεγάλη ἐν
 τῇ γῆ» ἡμῶν. διὰ τοῦτο θλίψις ¹⁵⁾ κατέσχευ ἡμᾶς καὶ ὠδίνες ὡς τικτούσης.
 μὴ ἐκπορεύεσθε εἰς ἀγρόν, φησί, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς μὴ ¹⁶⁾ βαδίσετε ¹⁷⁾, ὅτι ῥομ-

1) δεδροκόσι *cod.* 2) καταπρόσωπον *cod.* 3) πέρυσιν *cod.* 4) καιρὸν *cod.*
 5) ἤρανο *cod.* 6) νοσιᾶν *cod.* 7) ἐλίσισαντο *cod.* 8) σὺν *cod.* 9) γεγενή
 καθα *cod.* 10) ἐρρυσθημεν *cod.* 11) ἀμυρά *cod.* 12) εὐφάνθημεν *cod.* 13) ἠφρο-
 νευσάμεθα *cod.* 14) παροιστρήσαμεν *cod.* 15) θλίψις *cod.* 16) μὴ *cod.*
 17) βαδίσετε *cod.*

φαία παροικεῖ κύκλωθεν. «τί μαρτυρήσω σοι¹⁾ ἢ τί ὁμοιώσω σοι²⁾ Ἱερεμίας σὺν ἐμοὶ³⁾ κρᾶζεται σήμερον, πόλις βασιλῆς; «τίς σώσει σε καὶ παρακαλέσει σε, ὅτι ἐμεγαλύνθησαν αἱ ἀνομίαι σου⁴⁾; τίς ἰάσεται σε»; νῦν κλαίετε; νῦν ὀδύρεσθε; δακρύω γὰρ ἀγῶ σὺν ὑμῖν, ἀλλὰ πολλῶν⁵⁾ ταλαιπωρουμένων παρεῖδομεν δάκρυα. δακρύω ἀγῶ σὺν ὑμῖν, εἴπερ ἐστὶ | δακρύων καιρὸς ὁ παρῶν καιρὸς. οὐ νῦν ἔδει κλαίειν, ἀγαπητοί, ἀλλὰ τὴν ἀμαρτιάν μισεῖν ἀπ' ἀρχῆς⁶⁾. οὐ νῦν πενθεῖν, ἀλλὰ τὰς δι' ὧν ἡμῖν τὸ πένθος ἐξέφυ πάλαι φεύγειν ἡδονάς. οὐ νῦν ἐχρῆν ὀλοφύρεσθαι, ἀλλὰ διὰ βίου σωφρονεῖν. οὐ νῦν τὸν πλοῦτον σκορπίζειν, ὅτε μὴ⁷⁾ αὐτὸς οἶδας, εἰ τοῦτου κύριος ἐτι καταστήσῃ, ἀλλὰ πάλαι τῶν ἀλλοτριῶν ἀπέσχεσθαι, ὅτε ἡ παροῦσα θραῦσις οὐπω ἐστήρικτο καθ' ἡμῶν. οὐ νῦν παννουχιζειν καὶ λιταῖς προστρέχειν καὶ στήθη τύπτειν καὶ βαθὺ στεναρίζειν καὶ χεῖρας ἐπαίρειν καὶ γόνατα κάμπτειν καὶ γοερά δακρύνειν καὶ στυγνὸν προβλέπειν, ὅτε τοῦ θανάτου τὰ κέντρα ἠχονημένα ἦ(κει)⁸⁾ καθ' ἡμῶν. ἀλλὰ τί νῦν πενθῶν οὐ πρότερον ἐξίστασο γελῶτων⁹⁾ μὲν ἀκρατιῶν, ἀσμάτων δὲ πορνικῶν καὶ ἀδυρμάτων θυμελικῶν; τί δὲ σκυθρωπάζων νυνὶ τὰς ὄφρυς¹⁰⁾ συνῆγες καὶ τὰς παρεῖας ἐξῆρες, τὸ πρόσωπον ὄλον τυραννίδος δεικνύων μεστόν; τί δ' ἐλεῶν τοὺς ἡδικημένους καὶ συμπαθεῖν σεμνυνόμενος λοιμὸς αὐτὸς τοῖς παρατυχοῦσιν¹¹⁾ ἐνέπιπτες ἀπροσδόκητος καὶ λόγῳ ἐνί; καὶ πένης πρὸ¹²⁾ πυλῶν λιμώττων¹³⁾ διέρριπτο βδέλυγμα, | οἱ δὲ πρὸς γέλωτα εὐδοκιμοῦντες τῆς σῆς ἐμπιπλῶντο¹⁴⁾ τραπέζης. ἀλλὰ τί πάθω ὁ τάλας; οἶδε γὰρ οἶδε κοινὴ συμφορὰ καὶ προσδοκωμένη μετανάστασις ἐπὶ γνώμονας τῶν ἐλαττωμάτων ἑαυτῶν γίνεσθαι καὶ βελτίους ταῖς πράξεισι ἀπεργάζεσθαι. ἀλλ' ὦ πόλις βασιλῆς, οἶων σε κακῶν περιέχεται¹⁵⁾ ὄχλος. ὦ πολλῶν ἐλπίς ἀγαθή, ὄση χαλεπῶν ἀπειλή¹⁶⁾ καὶ δειμάτων πλήθος περικλύσαν τὰ¹⁷⁾ κύκλω τὴν σὴν περιβόητον βούλονται ταπεινώσαι δόξαν. ὦ βασιλῆς πόλεων βασιλίδων, πολλὰς μὲν συμμαχίας ἐξαρπάσασα κινδύνων, πολλὰς δ' ἐπὶ γόνυ κλιθείσας ἀνορθώσασα τοῖς ὀπλοῖς. ὦ θυσιαστήριον καὶ χωρὸς ἄβατος καὶ σεπτὸς¹⁸⁾, ὅπως πολεμίων πόδες βεβηλώσωσιν (;) ἀπειλοῦσιν, ὦ¹⁹⁾ σέβας καὶ πίστις ἄχραντος καὶ λατρεία καθαρὰ, ὅπως δυσσεβούντων καθ' ἡμῶν καὶ φρουαττομένων πλατύνεται στόμα. ἀλλὰ μέχρι τίνος ὁ θρῆνος, μέχρι τίνος τὸ πένθος, μέχρι τίνος ὀδὸλολυγμός²⁰⁾; τίς εἰσακούσεται, καὶ πῶς ἡ θραῦσις κοπιάσει²¹⁾; τίς ἐξιλά-

190 γ.

191 γ.

1) σι *cod.* 2) σι *cod.* 3) ἐμοὶ *cod.* 4) ἀνομίαισσου *cod.* 5) πολλῶ *cod.*
 6) ἀπαρχῆς *cod.* 7) μὴ δ' *cod.* 8) ἡ *cod.* 9) γελᾶτων *cod.* 10) ὄφρυς *cod.*
 11) παρὰ τυχοῦσιν *cod.* 12) προ *cod.* 13) λιμώττων *cod.* 14) ἐμπιπλόντο *cod.*
 15) περὶ κέχεται *cod.* 16) ἀπειλή *cod.* 17) τα *cod.* 18) σέπτως *cod.* 19) ὦ *cod.*
 20) ὀλολυγμός *cod.* 21) κοπιάσει *cod.*

191 v. σεται; τίς βοήσεται ὑπὲρ ἡμῶν; δύνασθε¹⁾, ἐὰν βούλησθε²⁾, ἐλεήμων ἐστίν ὁ παρ' ἡμῶν³⁾ θεὸς σεβόμενος⁴⁾, οἰκτίρμων καὶ συμπαθής. ποθεῖτε | μαθεῖν ὅπως; δέδοικα τὸν κλαυθμὸν ὑμῶν, ὅτι πρόσκαιρος· τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν, ὅτι πρὸς βραχύ· τὴν σωφροσύνην⁵⁾, ὅτι ἐφήμερος· τὴν φιλαδελφίαν, ὅτι μέχρις ἂν τὸ δυσμενὲς τῶν κύκλῳ ἐχθρῶν ἄτε⁶⁾ δὴ κοινὸν ὑπάρχον κακόν⁷⁾ εἰς ὁμόνοιαν ὑμᾶς συνωθεῖ⁸⁾. τὰς λιτὰς καὶ τὰς πανύχους⁹⁾ στάσεις καὶ τὴν νηστείαν καὶ τοὺς στεναγμούς, ὅτι μέχρις ἂν ὁ διὰ¹⁰⁾ ξίφους ἐπίσταται θάνατος¹¹⁾. ταῦτά με ταράττει καὶ θορυβεῖ πολὺ τῶν ὄπλων τῶν βαρβαρικῶν· ταῦτα δέδοικα ῥαδίως νυνὶ καὶ παρὰ πάντων ἅμα ὀρῶν συντελούμενα. εἰ δὲ παρελθούσης¹²⁾ τῆς νῦν ἡμᾶς κατεχούσης συμφορᾶς τὴν αὐτὴν κοσμιότητα καὶ τάξιν καὶ κατάστασιν ἐφυλάττετε, πολλοὺς ἂν ἀγίους ὁσίους μάρτυρας ἐξίλοῦσθαι ὑπὲρ ἡμῶν τὸν δεσπότην προεβάλλεσθαι. καὶ τί λέγω ἀγίους καὶ μάρτυρας καὶ ὁσίους; αὐτὸν τὸν κοινὸν δεσπότην ἡμῶν τε κάκεινων, πρόμαχον ἡμῶν καὶ προασπιστὴν ἀπεργάζεσθε¹³⁾, τὸν ἐπαγαγόντα τὸν ἐχθρόν¹⁴⁾ διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν θραύοντα τῶν¹⁵⁾ ἐχθρῶν τὴν ἰσχύν, τὸν παιδεύοντα καὶ ἰώμενον, τὸν ὀργιζόμενον καὶ φιλανθρωπευόμενον. μεγάλη γὰρ ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἐξίλασμός | αὐτοῦ τοῖς ἐπιστρέφουσιν¹⁶⁾ ἐπ' αὐτὸν ὁσίως. βοᾷ γὰρ διὰ Ἰερεμίου¹⁷⁾, βελτίους ποιήσατε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν¹⁸⁾ καὶ τὰ ἔργα ὑμῶν καὶ ἀκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ παύσεται κύριος τῶν κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐφ' ὑμᾶς¹⁹⁾. λοιπὸν στήσατε τὸν κλαυθμὸν, παύσασθε²⁰⁾ βοῶντες ἂν ἄπερ ἐπηγγείλασθε, τούτων ἀσφαλεῖς φύλακες γένησθε, τολμῶ καὶ λέγω ἐγὼ τῆς σωτηρίας ὑμῶν²¹⁾ ἐγγυητής. ταῖς ἐπαγγελίαις ὑμῶν θαρρῶν τοῦτο φημι, οὐ ταῖς πράξεις ταῖς ἐμαῖς, ταῖς ὑμῶν ὑποσχέσεσιν, ἀλλ' οὐ ταῖς ἐμαῖς δεήσεσι²²⁾, ταῖς ὑμῶν²³⁾ συνθήκαις²⁴⁾, ἀλλ' οὐ ταῖς ἐμαῖς φωναῖς. ἐγὼ ὑμῖν ἐγγυῶμαι²⁵⁾ τὴν σωτηρίαν, ἂν αὐτοὶ βεβαίως συντηρήσητε τὰς ὁμολογίας· ἐγὼ τὴν τῶν δυσχερῶν ἀπαλλαγὴν, ἂν ὑμεῖς πάγιον τὴν ἐπιστροφήν· ἐγὼ τὴν ὑποχώρησιν τῶν ἐχθρῶν, ἂν τὴν ἀναχώρησιν ὑμεῖς τῶν παθῶν. μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐγὼ τούτων ἐγγυητής, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν, ἂν ἄρα τῶν συνθηκῶν ὑμῶν ἀπροφάσιστοι γένησθε πληρωταί, ὑμᾶς²⁶⁾ αὐτοὺς προβάλλομαι ἐγγυητάς· ὑμᾶς ἀποφαίνω πρεσβευτάς, καί γε κύριος φιλόανθρωπος ὧν μετανοῶν ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων, ἔρει πρὸς ὑμᾶς· εἰδού, ἀπαλείφω ὡς νεφέλην τὰς ἀνομίας σου καὶ ὡς γνό-

1) δύνασθαι *cod.*   2) βούλησθαι *cod.*   3) ἡμῶν *cod.*   4) σευόμενος *cod.*
5) σωφροσύνην *cod.*   6) ἄτε *cod.*   7) κακῶν *cod.*   8) συνωθῆ *cod.*   9) πανύ-
χους *cod.*   10) δια *cod.*   11) θάνατον *cod.*   12) παρελθούσης *cod.*   13) ἀπεργάζε-
σθαι *cod.*   14) ἐχθρόν *cod.*   15) τὸν *cod.*   16) ἐπιστρέφουσιν *cod.*   17) Ἰερεμίου *cod.*
18) ἡμῶν *cod.*   19) ἡμᾶς *cod.*   20) παύσασθαι *cod.*   21) ἡμῶν *cod.*   22) δεδή-
σεσι *cod.*   23) ἡμῶν *cod.*   24) συνθήκαις *cod.*   25) ἐγγυῶμαι *cod.*   26) ὑμᾶς *cod.*

φον¹⁾ τὰς ἀμαρτίας σου. ἐπιστράφηθι²⁾ ἐπ' ἐμέ, καὶ | λυτρώσομαι σε», καὶ
 «ἐπιστράφητε³⁾ πρὸς με, καὶ ἐπιστράφήσομαι⁴⁾ πρὸς ὑμᾶς». καὶ «πέρας λα-
 λήσω ἐπὶ ἔθνος ἢ ἐπὶ βασιλείαν τοῦ ἐξᾶραι⁵⁾ αὐτοὺς καὶ ἀπολλύειν⁶⁾. καὶ
 ἐὰν ἐπιστραφῇ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν, μετανοήσω καὶ γὰρ
 περὶ πάντων τῶν κακῶν ὧν καὶ ἐλογισάμην τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς. Λοιπόν,
 ἀγαπητοί, πρὸς τὴν μητέρα τοῦ λόγου, τὴν μόνην ἡμῶν ἐλπίδα καὶ κατα-
 φυγὴν⁷⁾, καιρὸς⁸⁾ ἐφέστηκε προσδραμεῖν· ἡλικία πᾶσα, ἄνδρες τε καὶ γυ-
 ναῖκες, νέοι καὶ πρεσβῦται⁹⁾· οἷς γὰρ κοινὸς ὁ ὄλεθρος, οὗτοι κοινὸν τὸν
 ὕμνον ἐξουσιῶν¹⁰⁾ καὶ προσάγειν θεῷ καὶ τῇ τούτου μητρὶ κεχρεωστήκα-
 σιν· εἴπωμεν τῇ μητρὶ τοῦ λόγου, γνώμης εὐθύτητι καὶ ψυχῆς καθαρό-
 τητί¹¹⁾. «ἡμεῖς τὴν πρὸς σέ πίστιν καὶ τὸν πόθον ἀδιστακτικῶς φυλάττωμεν.
 αὐτὴ¹²⁾ τὴν σὴν πόλιν¹³⁾, ὡς οἶδας, ὡς βούλει, περίσωσον. ὄπλα σε καὶ
 τεῖχος καὶ θυρεοὺς καὶ στρατηγὸν αὐτὴν προβαλλόμεθα· αὐτὴ τοῦ λαοῦ σου
 ὑπερμάχησον. ἡμεῖς σοι τὰς καρδίας καθαρὰς, ὄση δύναμις, ρύπου καὶ πα-
 θῶν ἑαυτοὺς ἐξαρπάσαντες, παραστήσαι¹⁴⁾ σπουδάσομεν· αὐτὴ τὰς βουλὰς
 τῶν καθ' ἡμῶν ἐξωφρυωμένων¹⁵⁾ διασκέδασον¹⁶⁾. ἂν γάρ τι καὶ παρασφαλῶ-
 μεν τῶν ἐπηγγελμένων | ἡμῖν, σὸν ἐστὶ τὸ διορθώσασθαι, σὸν ἐστὶ τὸ χεῖρα
 τοῖς ἐπὶ γόνου κλιθεῖσι παρασχεῖν καὶ ἀναστήσαι¹⁷⁾ τοῦ πτώματος». εἴπωμεν
 ταῦτα τῇ παρθένῳ καὶ μὴ ψευσώμεθα, ἵνα τῆς καλῆς ἡμῶν ἐλπίδος μὴ δια-
 ψευσθῶμεν, ἵνα τῆς προσδοκίας¹⁸⁾ μὴ παρασφαλῶμεν¹⁹⁾, ἵνα σάλου καὶ κυ-
 μάτων καὶ ζάλης τῶν ἐν τῷ βίῳ κακῶν ὑπερνασχόντες τῆς σωτηρίας ἡμῶν
 τῷ λιμένι²⁰⁾ ἐγκαθορμισθῶμεν. ταύτη ἐξ ὅλης ψυχῆς βοήσωμεν ποτνιώμενοι·
 σῶσον πόλιν σὴν, ὡς οἶδας, ὡ δέσποινα, καὶ ῥῦσαι ταύτην ἀπὸ λοιμοῦ, λιμοῦ,
 ἐπιδρομῆς²¹⁾ καὶ στόματος ἀλλοφύλων καὶ ἰλεως γενοῦ· πᾶσιν ἡμῖν καὶ ῥῦ-
 σαι ἡμᾶς τῆς παρουσίας ὀργῆς. ῥυσθῶμεν δὲ καὶ τῆς μελλούσης καὶ ἀτε-
 λευτήτου κατακρίσεως. Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὃ πρέπει δόξα
 καὶ εὐχαριστία καὶ προσκύνησις ἅμα τῷ πατρὶ, τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ
 αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

192 v.

198 r.

Χρ. Лопаревъ.

1) γνώφον *cod.* 2) ἐπιστράφηθι *cod.* 3) ἐπὶ στράφητε *cod.* 4) ἐπὶ στραφήσο-
 μαι *cod.* 5) ἐξᾶραι *cod.* 6) ἀπολύειν *cod.* 7) κατὰ φυγὴν *cod.* 8) καιρὸς
cod. 9) πρεσβῦται *cod.* 10) ἐξουσιῶν *cod.* 11) καθότῃ *cod.* 12) αὐτὴ *cod.*
 13) σύπολιν *cod.* 14) παραστήσαι *cod.* 15) ἐξωφρυωμένων *cod.* 16) διὰ σκέδα-
 σον *cod.* 17) ἀναστήσαι *cod.* 18) πρὸς δοκίας *cod.* 19) παρὰ σφαλῶμεν *cod.*
 20) λιμενι *cod.* 21) ἐπὶ δρομῆς *cod.*